

Mājturība un tehnoloģijas 1.–4.klasei

Pamatizglītības mācību priekšmeta programmas paraugs

Satura rādītājs

Ievads.....	2
Mācību priekšmeta mērķis	3
Mācību priekšmeta uzdevumi.....	4
Mācību saturs.....	5
Zināšanas un izpratne par cilvēka dzīvesvidi	5
Tehnoloģiju praktiska un radoša lietošana cilvēka dzīvesvides uzlabošanai	6
Savu iespēju apzināšanās dzīvesvides pilnveidošanai.....	8
Mācību satura apguves secība, apguvei paredzētais laiks un sasniedzamais rezultāts.....	9
Mācību satura plānojums pa mācību stundām.....	9
1. KLASE	10
2. KLASE	13
3. KLASE	16
4. KLASE	20
Mācību sasniegumu vērtēšanas formas un metodiskie paņēmieni	24
Mācību satura apguvei izmantojamie mācību līdzekļi un metodes.....	27
Mācību līdzekļi.....	27
Mācību metodes.....	29

Ievads

Mājturības un tehnoloģiju programmas paraugs veidots atbilstoši MK 19.12.2006.. noteikumiem Nr. 1027 “Noteikumi par valsts standartu pamatizglītībā un pamatizglītības mācību priekšmetu standartiem”.

Programmas paraugam ir ieteikuma raksturs – tas parāda, kā plānot darbu, lai skolēni varētu sasniegt standartā izvirzītās prasības mācību satura apguvei. Katram skolotājam ir tiesības mainīt piedāvāto programmu vai arī veidot pašam savu programmu, kas atbilst pamatizglītības standartam “Mājturība un tehnoloģijas 1–9.klasei”.

Programmas paraugā ietverts mācību priekšmeta mērķis, uzdevumi, mācību saturs, mācību satura apguves secība un apguvei paredzētais laiks, aprakstītas izmantojamās mācību metodes, mācību sasniegumu vērtēšanas formas un metodiskie paņēmieni, uzskaitīti mācību satura apguvei nepieciešamie mācību līdzekļi.

Sagatavojot programmas paraugu, ņemtas vērā mācību priekšmeta “Mājturība un tehnoloģijas” īpatnības.

1.–4.klasē skolēni apgūst elementāras prasmes sevis un savas apkārtnes uzturēšanā, veselīga uztura izvēlē un gatavošanā. Skolēni praktiskā darbībā iepazīst dažādus materiālus un apgūst prasmes to apstrādē, līdz ar to skolēni vingrina roku sīko muskulatūru, tādējādi veicinot smadzeņu darbības attīstību.

Mācību saturs programmas paraugā ir veidots, konkretizējot standartā ietverto mācību saturu un izvēršot to pa klasēm. Mācību satura apguves secībā tiek parādīts, kā pakāpeniski tiek sasniegtas standarta prasības zināšanu, izpratnes un izstrādājumu darināšanas tehnoloģiskā procesa apgūvē un attieksmju veidošanā.

Mācību satura apgūvē liela uzmanība pievēršama skolēnu praktiskajai darbībai – tai jāplāno vismaz 75% no visam mācību procesam atvēlētajā laikā. Mācību process organizējams tā, lai skolēniem būtu iespēja patstāvīgi meklēt un atrast risinājumu praktiskām problēmām, formulēt un pamatot izvēlēto tehnisko risinājumu un izvēli, attīstīt atjautību un iztēli, sadarboties un strādāt komandā, veidot radošas darbības pieredzi, saskatīt, izjust un vairot skaisto sev apkārt, novērtēt savu un citu darbu un tā rezultātus.

Mājturības un tehnoloģiju mācību saturs ir cieši saistīts ar pārējiem mācību priekšmetiem, īpaši ar dabas zinībām, vizuālo mākslu, sociālajām zinībām, tāpēc, skolotājiem sadarbojoties, katrā klasē jāprecizē un jāizmanto saikne ar citu mācību priekšmetu saturu.

Programmas paraugā zilā krāsā dotie rezultāti norāda, kurā klasē tiek sasniegtas standartā definētās prasības. Iekavās norādīts konkrētās prasības numurs standartā, piemēram: *Zina, kā rīkoties, ja noticis nelaimes gadījums. (3)* Prasības skolēnu attieksmju veidošanai rakstītas slīprakstā, piemēram: *Apzinās savu līdzdalību un ieguldījumu ikdienas mājas darbu veikšanā.*

Mācību priekšmeta mērķis

Pilnveidot izglītojamā izpratni par cilvēka dzīvesvides drošības un kvalitātes nosacījumiem un iespējām tās uzlabošanai, veicināt izglītojamo praktiskās rīcības un sociālās sadarbības prasmju attīstību, lai ikviens izglītojamais spētu patstāvīgi plānot un organizēt personīgo mājturību, pildīt drošības nosacījumus, adekvāti rīkoties ekstremālās situācijās un ar izpratni un radoši iesaistītos tehnisko procesu īstenošanā.

Mācību priekšmeta uzdevumi

Radīt izglītojamajam iespēju:

- veidot sapratni par mājīgu mājokli un sakoptu apkārtni, attīstīt prasmes savas darba un atpūtas vietas uzturēšanā;
- veicināt veselīga uztura paradumu veidošanos, attīstīt prasmi gatavot un noformēt vienkāršu ēdienu, neizmantojot termisko apstrādi;
- iepazīt dažādus materiālus, apgūt prasmes to apstrādē, vienlaikus vingrinot un attīstot roku sīko muskulatūru, gūt pieredzi izstrādājumu darināšanā un atklāt savas intereses un spējas;
- apzināties paša darinātā izstrādājuma vienreizīgumu, izjust to kā savas varēšanas un spēju izpausmi, mācīties novērtēt savu un citu skolēnu veikumu.

Mācību saturs

Zināšanas un izpratne par cilvēka dzīvesvidi

1. klase	2. klase	3. klase	4. klase
Mājoklis			
Skolēna darba vieta.	Mājīgs mājoklis.	Higiēnas prasības mājoklī.	Resursi mājokļa vides nodrošināšanai.
Drošība			
Drošība, rīkojoties ar sadzīves ierīcēm, elektroierīcēm, instrumentiem, iekārtām. Drošības zīmes.			
Sadzīves traumas.			
Mājas darbu plānošana			
Savas darba un atpūtas vietas uzturēšana.	Grieztu ziedu kopšana.	Telpu uzkopšana.	Mājas darbu sadalījums ģimenē.
Uzturs			
Pilnvērtīga uztura rādītāji, uztura režīma galvenie principi. Galda kultūra.			
Uztura un ūdens nozīme.	Uztura piramīda.	Ēšanas režīms.	Regulāras ēšanas nozīme.
Ēdiena gatavošanas un pasniegšanas noteikumi. Ēdiena gatavošana un pasniegšana.			
Augļu, ogu plate.	Dārzeņu plate, nesajauktie salāti.	Maize, sviestmaizes. Zāļu tējas.	Produkti uz irbulīšiem. Svētku sviestmaizes.
Galda piederumu izvēle un lietošana, uzvedība pie galda.			
Uzvedība pie galda skolas ēdnīcā.	Ēdieni porcijās un kopējos traukos.	Uzvedība pie galda.	Uzvedība pie svētku galda.
Apģērbs			
Apģērba novietošana un glabāšana.			
Skolas, sporta, mājas apģērbs.	Darba un atpūtas apģērbs. Apavi.	Svētku apģērbs.	Apģērba izvēle dažādām situācijām.

1. klase	2. klase	3. klase	4. klase
Iepirkšanās pamatprincipi			
	Produktu iegāde.	Maizes iegāde, pirkuma čeki.	Maksājumi par elektrību, ūdeni, siltumu, šo resursu taupīšana.

Tehnoloģiju praktiska un radoša lietošana cilvēka dzīvesvides uzlabošanai

1. klase	2. klase	3. klase	4. klase
Izstrādājuma idejas, ieceres radīšana un noformēšana			
Dažādu informācijas avotu izmantošana. Etnogrāfisko zīmju, etnogrāfisko priekšmetu un rotājumu, tautas mākslas un amatniecības priekšmetu iepazīšana. Izstrādājuma vai rotājuma kompozīcijas veidošana.			
Projektēšana			
Informācijas avotu izmantošana. Katra tehnoloģijas tehniskās valodas iepazīšana, izpratne un lietošana. <i>Izstrādājuma iecerei atbilstoša, saskaņota materiāla un darbarīku izvēle.</i> <i>Materiālu, instrumentu un palīgierīču izvēle un sagatavošana darbam.</i> Tehnoloģiskajam procesam atbilstoši darba drošības un higiēnas noteikumi. Darba vietas organizēšana atbilstoši tehnoloģiskajam procesam. Izstrādājuma darināšanas secības plānošana.			
Izstrādājuma pagatavošana			
Materiālu apstrādes paņēmieni (operāciju) apguve. Dažādu materiālu un tehnoloģiju izmantošana izstrādājumu pagatavošanā.			
Darbs ar tekstilmateriāliem			
Vīšana un pīšana ar 3 pavedieniem (aukliņa, grāmatzīme u. c.). Dzijas bumbūlu pagatavošana un izmantošana. Dūrienu šūšana uz papīra.	Pīšana ar 4 pavedieniem (aukliņa u. c.). Pīnītes tamborēšana ar pirkstiem vai tamboradatu. Raksta izšūšana ar dažādiem dūrieniem.	Adīšana (rievotais adījums). Dažādu tekstilmateriālu šūšana, sašūšana ar roku dūrieniem.	Mezglošana (aukliņa u. c.). Tekstilmateriālu aplicēšana. Mīksto rotaļlietu pagatavošana

1. klase	2. klase	3. klase	4. klase
Darbs ar papīru un kartonu			
Papīra locīšana vienādās daļās. Papīra griešana pa kontūru, plēšana.	Papīra plēšana. Papīra locīšana pēc darba kartes. Papīra gofrēšana.	Papīra sloksnīšu pīšana. Mozaīkas veidošana. Papīra locīšana pēc tehniskā zīmējuma. Gofrēta papīra izmantošana. Dāvanas iesaiņošana.	Burzīta papīra aplikācijas veidošana. Sarežģītāku locījumu gatavošana pēc tehniskā zīmējuma. Dažādu papīru un tehnisku paņēmienu apvienošana. Dažādu dāvanu iesaiņošana.
Darbs ar dabas materiāliem un veidošanas materiāliem			
Izstrādājumu darināšana no dabas materiāliem (lapu virtenes, aplikācijas no herbarizētām lapām, ziediem, figūras no dabas materiāliem u. c.).	Izstrādājumu darināšana no dabas materiāliem (dažādu sēklu virtenes, izstrādājumi no herbarizētām lapām un kaltētiem augiem u. c.).	Izstrādājumu darināšana no dabas materiāliem (izstrādājumi no salmiem, lapām, ziediem u. c.).	Telpisku dekoru darināšana.
Dzīvnieku figūru veidošana.	Cilvēku figūru veidošana.	Rotaslietu veidošana.	Telpisku rotājumu darināšana.
Darbs ar koku un stiepli			
Plaknes figūras locīšana.	Telpiskas figūras locīšana.	Telpisks izstrādājums no koka un stieples.	Pinumi no stieples.
Kombinētie darbi			
		Izstrādājumu darināšana pēc skolēnu ieceres: modeļu, rotaļlietu, telpisku rotājumu un citu izstrādājumu gatavošana no dažādiem materiāliem, ja iespējams, arī dažādu "konstruktoru" detaļām.	
		Iepakojuma un sadzīves materiālu izmantošana.	Iepakojuma un sadzīves materiālu izmantošana.
Darba procesa un izstrādājuma novērtēšana			
Izstrādājuma gatavošanas darba procesa un gala rezultāta vērtēšana. Pozitīvo sasniegumu un trūkumu saskatīšana savā un citu darbā.			

Savu iespēju apzināšanās dzīvesvides pilnveidošanai

1. klase	2. klase	3. klase	4. klase
Ieguldījums dzīvesvides uzturēšanā un mainīšanā			
Tīrība un kārtība mājoklī	Mājīga vide. Griezti ziedi mājoklī.	Telpu uzkopšanas darbi.	Mājas darbu sadalījums. Mājokļa rotāšana.
Pašizpaušmes un jaunrade			
Materiālu izvēle sava izstrādājuma darināšanai.	Apgūto darba paņēmieni radoša izmantošana priekšmeta rotāšanā vai gatavošanā.	Kompozīcijas izveide izstrādājuma darināšanai.	Brīvā laika izmantošana radošai, praktiskai darbībai.
Cilvēka darba rezultāts kā vērtība			
<i>Prieks par savu un citu skolēnu veikumu.</i>	Savu un citu skolēnu darinājumu emocionāla vērtēšana.	<i>Izpratne par savu un citu skolēnu radošo darinājumu vienreizību.</i>	Sava un citu skolēnu izstrādājumu salīdzināšana, novērtēšana, pozitīvo iezīmju saskatīšana.
Materiālās kultūras mantojuma nozīme daudz kultūru sabiedrībā			
Lietu rotāšanas tradīcijas agrāk un tagad.	Etnogrāfiskās zīmes, etnogrāfiskais raksts.	Etnogrāfiskā raksta pamatelementu izmantošana izstrādājumu rotāšanā.	Dažādu tautu etnogrāfisko rakstu elementu salīdzināšana.

Mācību satura apguves secība, apguvei paredzētais laiks un sasniedzamais rezultāts

Pirms mācību satura apguves secības un apguvei paredzētā laika detalizētas plānošanas ieteicams izstrādāt orientējošu mācību satura plānojumu pa mācību stundām. Ieskatam tiek piedāvāts viens variants mācību satura plānojumam pa mācību stundām.

Mācību satura plānojums pa mācību stundām

Mācību saturs	Stundu skaits			
	1. klase	2. klase	3. klase	4. klase
Mājoklis. Mājas darbu plānošana	2	2	2	4
Uzturs	4	4	4	4
Apģērbs	1	2	1	1
Drošība*				
Iepirkšanās pamatprincipi*				
Darbs ar tekstilmateriāliem	9	9	8	8
Darbs ar kartonu un papīru	8	6	6	6
Darbs ar dabas materiāliem un veidošanas materiāliem	7	8	6	4
Darbs ar koku un stiepli	4	4	4	4
Kombinētie darbi			4	4
Kopā	35	35	35	35

* Caurviju temati – mācāmi integrēti saistībā ar citiem tematiem.

1. KLASE

Mācību saturs	Apgūstamie jautājumi	Sasniedzamais rezultāts
Mājoklis (2 stundas)		
Mājokļa novērtēšana un plānošana	Skolēna darba vieta	Mācās uzturēt kārtībā savu darba vietu. Novērtē kārtību un tīrību klasē un skolā.
Mājokļa uzturēšana	Izpratne par sakoptām telpām. Telpu kopšanas mehāniskās ierīces un elektroierīces, to droša lietošana.	Ir iepazinis dažus telpu kopšanas paņēmienus. Prot lietot vienkāršākās telpu kopšanas ierīces.
Uzturs (4 stundas)		
Uztura režīma galvenie principi	Uztura nozīme cilvēka dzīvē. Organismam nepieciešamais ūdens daudzums.	Iepazīstas ar uztura nozīmi cilvēka dzīvē. Salīdzina dažādas ēdienkartes, nosaka veselīgāko.
Uzturlīdzekļi	Augļi, ogas, to kvalitāte, izmantošana uzturā.	Novērtē augļu, ogu kvalitāti pēc ārējām pazīmēm.
Darbarīki, ierīces, trauki	Trauki un ierīces augļu un ogu apstrādei.	Iepazīstas ar vienkāršākajām ierīcēm augļu pirmapstrādei.
Ēdienu gatavošana	Augļu, ogu pasniegšana. Augļu un ogu plati.	Prot sagatavot augļus un ogas pasniegšanai. (11) Mācās kārtot augļu un ogu plati.
Ēdienu pasniegšana. Galda kultūra	Augļu, ogu pasniegšana. Uzvedība pie galda skolas ēdnīcā.	Mācās pasniegt un ēst augļus un ogas. Iepazīstas ar skolas ēdnīcu, kafejnīcu. Mācās uzvesties pie galda.
Apģērbs (1 stunda)		
Apģērba izvēle un ilglaicīga lietošana	Skolas, sporta un mājas apģērbs. Apģērba higiēna.	Saskata skolas, sporta un mājas apģērba atšķirības. (9) Mācās, aizejot uz mājām, novietot skolas, sporta apģērbus. Mācās rūpēties par apģērba tīrību. Novērtē apģērba atbilstību laikapstākļiem.
Darbs ar tekstmateriāliem (9 stundas)		
Izstrādājuma idejas radīšana un noformēšana	Kompozīcijas veidošanas pamatprincipi – līdzsvars, dominante, simetrija. Izstrādājuma izmantošanas iespējas. Izstrādājumu darināšanas secība.	Mācās izprast, ka izstrādājums darināms noteiktā secībā. Mācās izprast kompozīcijas veidošanas pamatprincipus. Mācās izstāstīt savu iecerī, iepazīstas ar izstrādājuma gatavošanas secību.

Mācību saturs	Apgūstamie jautājumi	Sasniedzamais rezultāts
Materiāli, darbarīki	Tekstilmateriāli. Aukliņas pīnītes gatavošanai. Dzija, dzijas rupjums, krāsa. Grieznes, adatas, diegi, to saskaņošana.	Iepazīstas ar dažādiem tekstilmateriāliem. Iepazīstas ar adatām, grieznēm, to pareizu un drošu lietošanu. Mācās izvēlēties darbam piemērotākos tekstilmateriālus. Prot aukliņas, diegus salīdzināt pēc rupjuma.
Izstrādājuma gatavošana no tekstilmateriāliem, tā novērtēšana	Drošības noteikumi darbā ar tekstilmateriāliem, izmantojot adatas, grieznes un citus darbarīkus. Vīta un pīta aukliņa no 2 un 3 pavedieniem. Izstrādājums no aukliņām. Dzijas bumbuļi. Dzīvnieku figūras no dzijas bumbuļiem. Pamatdūriens, slīpais pārmalu dūriens. Pagatavoto izstrādājumu novērtēšana.	Ievēro darba drošību, strādājot ar grieznēm, adatām un citiem darbarīkiem. (22) Prot veidot aukliņu no 2 un 3 pavedieniem un izmantot to izstrādājuma gatavošanā. Prot gatavot bumbuļus no dzijas, no tiem veidot dzīvnieka figūru vai izmantot kāda cita priekšmeta darināšanā. Mācās ievērt adatā diegu un aizsiet mezglu. Mācās šūt uz papīra pa iezīmētu rakstu. <i>Priecājas par savu veikumu.</i>
Darbs ar papīru (6 stundas)		
Izstrādājuma idejas radīšana un noformēšana	Izstrādājuma kompozīcija, skice. Izstrādājuma tehniskais zīmējums – griezuma, locījuma līnijas, līmēšanas laukumi. Izstrādājuma gatavošanas secība. Pagatavotā izstrādājuma lietošana.	Mācās apzīmēt šablonu. Mācās izprast tehnisko zīmējumu, pazīt locījuma un griezuma līnijas, līmēšanas laukumus. Iepazīstas ar izstrādājuma gatavošanas secību. Mācās saskaņot izstrādājuma lietošanas iespējas.
Materiāli, darbarīki	Papīra veidi. Zīmēšanas papīrs, rakstāmpapīrs, aplikācija. Darbarīki, to pareiza un droša lietošana. Papīra līme.	Iepazīstas ar papīra daudzveidību. Prot atšķirt zīmēšanas papīru, rakstāmpapīru un aplikācijas papīru. Iepazīst darbarīkus – zīmuli, grieznes, lineālu u. c. – un mācās pareizi un droši ar tiem strādāt. Iepazīstas ar papīra līmēm un mācās ar tām strādāt.
Izstrādājuma gatavošana un novērtēšana	Papīra griešana, locīšana pa kontūru. Vienādu papīra sloksnīšu griešana pēc acumēra. Papīra locīšana 2, 4... vienādās daļās. Simetrisku figūru griešana no pārlocīta papīra. Pagatavoto izstrādājumu novērtēšana.	Mācās apzīmēt šablonu. Prot izgriezt simetriskas figūras, detaļas pa iezīmētu līniju, izstrādājumu no vairākkārt salocīta papīra, vienādas sloksnītes pēc acumēra. Spēj izplēst detaļu pa iezīmētu līniju, prot to izmantot aplikācijā. Mācās līmēt. Mācās saskaņot pozitīvo savā un citu darbos.
Darbs ar dabas materiāliem un veidošanas materiāliem (7 stundas)		

Mācību saturs	Apgūstamie jautājumi	Sasniedzamais rezultāts
Izstrādājuma idejas radīšana un noformēšana	Dabas materiālu izmantošanas iespējas dažādu dekoratīvu izstrādājumu izgatavošanā. Izstrādājuma izgatavošanas secība.	Iepazīstas ar darinājumiem no dabas materiāliem dažādos informācijas avotos. Mācās veidot vienkāršas kompozīcijas, izstāstīt savu ieceri. Iepazīstas ar veidotiem izstrādājumiem. Saskata veidotus izstrādājumus apkārtējā vidē.
Materiāli, darbarīki	Dabas materiālu daudzveidība, to vākšana un sagatavošana. Veidošanas materiāli.	Iepazīstas ar dažādiem dabas materiāliem, mācās tos vākt un sagatavot. Iepazīstas ar dažādiem veidošanas materiāliem.
Izstrādājuma gatavošana un novērtēšana	Darba drošība un darba vietas iekārtošana. Virtenes no dabas materiāliem. Aplikācija no koku lapām. Figūras no dabas materiāliem. Veidošana no māla, plastilīna vai plastikas. Dažādi veidošanas paņēmieni.	Mācās iekārtot un uzturēt kārtībā darba vietu. Mācās kārtot dabas materiālus un veidot virtenes. Mācās gatavot dzīvnieku, pasaku tēlu figūras no kastaņiem, ozolzīlēm un citiem dabas materiāliem. Mācās veidot dažādas dzīvnieku figūras, izmantojot atšķirīgus veidošanas paņēmienus.
Darbs ar koku un stiepli (4 stundas)		
Izstrādājuma idejas radīšana un noformēšana	Stieples izmantošanas iespējas. Plaknes figūras zīmējums.	Iepazīstas ar stieples izmantošanas iespējām. Mācās zīmēt rotājumu – zvaigzni, mēnesi, sirdi u. c.
Materiāli, darbarīki	Dažāda veida stieples, to īpašības. Darbarīki darbam ar stiepli.	Mācās salīdzināt dažādas stieples, to īpašības – rupjumu, elastību. Iepazīstas ar darbarīkiem, to lietošanu.
Izstrādājuma gatavošana un novērtēšana	Darba drošība un darba vietas iekārtošana. Plaknes figūras locīšana.	Gatavo rotājumus no stieples, izlokot plaknes figūru.

2. KLASE

Mācību saturs	Apgūstamie jautājumi	Sasniedzamais rezultāts
Mājoklis (2 stundas)		
Privātās mājturības organizēšana	Mājoklis agrāk un tagad. Mājīga vide.	Saprot, ka cilvēku mājokļi laika gaitā ir mainījušies, saskata būtiskākās atšķirības. (1) Izprot, kādi darbi veicami, lai nodrošinātu mājīgu vidi. Iesaistās darba vietas uzkopšanā klasē, mājas darbu veikšanā. (5)
Mājokļa novērtēšana un plānošana	Grieztie ziedi. Mājokļa rotāšana.	Prot sakārtot vāzēs un kopt grieztos ziedus, tīrīt vāzes.
Uzturs (4 stundas)		
Uztura režīma galvenie principi	Uztura piramīda – palīgs veselīga uztura izvēlē.	Mācās produktus sakārtot pa uztura piramīdas plauktiem. Mācās salīdzināt ēdienkartes. Mācās izvēlēties produktus.
Uzturlīdzekļi	Dārzeņi, to izmantošana ēdienu gatavošanā.	Mācās novērtēt dārzeņu kvalitāti pēc ārējām pazīmēm. (11)
Darbarīki, ierīces, trauki	Darbarīki un trauki dārzeņu pirmapstrādei un pasniegšanai.	Iepazīstas ar dārzeņu pirmapstrādes ierīcēm un darbarīkiem.
Ēdienu gatavošana	Dārzeņu pasniegšana. Dārzeņu plate. Nesajauktie salāti. Mērces izvēle.	Mācās sagatavot, sakārtot dārzeņus pasniegšanai. Iepazīstas ar nesajauktajiem salātiem. Mācās izvēlēties mērces salātiem.
Ēdienu pasniegšana. Galda kultūra	Salātu pasniegšana porcijās un kopējos traukos. Uzvedība pie galda.	Prot pasniegt dārzeņus porcijās un kopējos traukos. (11, 12) Mācās uzvesties pie galda.
Apģērbs (2 stundas)		
Apģērba izvēle un ilglaicīga lietošana	Darba un atpūtas apģērbs. Apavu kopšana. Pogas (ar 2 caurumiem) piešūšana.	Saskata darba un atpūtas apģērba atšķirības. (9) Pēc nodarbībām mājās sakārto skolas, sporta apģērbus, kopj apavus. (9) Prot piešūt pogu ar 2 caurumiem.
Darbs ar tekstilmateriāliem (9 stundas)		
Izstrādājuma idejas radīšana un noformēšana	Krāsu saskaņošana. Kompozīcija. Izstrādājumu gatavošanas secība.	Mācās saskaņot krāsas, saskatīt tās dabā, dabas fotogrāfijās. Iepazīstas ar izstrādājuma gatavošanas secību. Plāno apgūto darba paņēmieni izmantošanas iespējas izstrādājumu

Mācību saturs	Apgūstamie jautājumi	Sasniedzamais rezultāts
	Pagatavoto izstrādājumu lietošana.	gatavošanā.
Materiāli, darbarīki	Materiāli pīnītes pīšanai. Tamboradata, materiāli tamborēšanai, to izvēle, saskaņošana. Dzijas uztinumu veidošanai, efektdzijas. Materiāli un darbarīki šūšanai.	Prot izvēlēties materiālus pīnītes pīšanai. Iepazīstas ar tamboradatu un materiāliem tamborēšanai. Mācās izvēlēties materiālus, saskaņot krāsas uztinumu veidošanai. Mācās izvēlēties diegam piemērotu adatu.
Izstrādājuma gatavošana un novērtēšana	Darba drošības noteikumi darbā ar tekstilmateriāliem. Pīnīte no 4 pavedieniem. Pīnītes tamborēšana. Pīnīšu izmantošana izstrādājumu gatavošanā. Dziju uztinumi, to izmantošana izstrādājumos. Pagatavoto izstrādājumu novērtēšana.	Iepazīstas un ievēro darba drošības noteikumus. Prot pagatavot izstrādājumu, izmantojot pīnītes (ainava u. c.). Mācās pēc parauga, to pārveidojot, veidot darba kompozīciju. Prot veidot dziju uztinumu. Pagatavo izstrādājumu, izmantojot dziju uztinumu (rokassprādze, zīmuļu turētājs u. c.). Izšuj daļēji uzzīmētu rakstu, papildina to ar pogām u.c. Vērtē izstrādājumus, <i>mācās saskatīt pozitīvo savā darbā un citu darbos.</i>
Darbs ar papīru (6 stundas)		
Izstrādājuma idejas radīšana un noformēšana	Darba skice, kompozīcija. Krāsu saskaņošana. Izstrādājuma pagatavošanas darba secības plānošana.	Mācās zīmēt kompozīciju izstrādājumam. Mācās saskaņot krāsas. Prot saskatīt izstrādājuma pielietojuma iespējas.
Materiāli, darbarīki	Papīrs, tā īpašības lokot, burzot. Darbam ar papīru nepieciešamie darbarīki un piederumi.	Mācās saskatīt, kā papīrs izmainās, to burzot un lokot. Iepazīst darbam ar papīru nepieciešamos darbarīkus un mācās pareizi ar tiem strādāt.
Izstrādājuma gatavošana un novērtēšana	Papīra plēšana. Papīra locīšana pēc darba kartes vai parauga. Papīra gofrēšana. Pagatavoto izstrādājumu novērtēšana.	Prot plēst papīru un izgatavot mozaīku. (22) Loka papīru pēc darba kartes vai parauga. (21) Gofrē papīru un to izmanto izstrādājuma gatavošanā. (22) Vērtē pagatavotos izstrādājumus. (23)
Darbs ar dabas materiāliem un veidošanas materiāliem (8 stundas)		
Izstrādājuma idejas radīšana un noformēšana	Rotājumi latviešu etnogrāfiskajos izstrādājumos. Sēklu izmantošanas iespējas dekoratīvu izstrādājumu izgatavošanā. Izstrādājuma kompozīcija.	Iepazīstas ar etnogrāfiskajiem rotājumiem. (16) Mācās saskatīt sēklu izmantošanas iespējas dekoratīvu izstrādājumu gatavošanā, plāno darbu. Mācās veidot izstrādājuma kompozīciju, zīmēt skici.

Mācību saturs	Apgūstamie jautājumi	Sasniedzamais rezultāts
	Aplikācijas skice. Izstrādājumu gatavošanas secība.	Mācās plānot izstrādājuma gatavošanas secību.
Materiāli, darbarīki	Dažādu augu sēklas. Smilgas. Materiāli un darbarīki. Veidošanas materiāli	Iepazīstas ar dažādām sēklām, to izmantošanas iespējām izstrādājumu gatavošanā. Iepazīstas ar smilgām un mācās tās sagatavot izstrādājuma darināšanai. Iepazīst un mācās pareizi lietot darbarīkus.
Izstrādājuma gatavošana un novērtēšana	Darba drošība un darba vietas iekārtošana. Rotājumi no smilgām – sprautie puzuri. Rotaslietas no sēklām. Aplikācija no telpiskiem dabas materiāliem. Cilvēka un citu figūru veidošana	Mācās iekārtot darba vietu un darbā ievērot drošības noteikumus. Gatavo puzurus no kartupelī sprautām smilgām. Gatavo izstrādājumus no sēklām (ver krelles u. c.). Gatavo aplikāciju no koku lapām, ziediem, gliemežvākiem un citiem materiāliem. Veido figūras
Darbs ar koku un stiepli (4 stundas)		
Izstrādājuma idejas radīšana un noformēšana	Telpiski izstrādājumi no stieples. Izstrādājuma skice. Darba secības plānošana.	Novērtē izstrādājuma pielietošanas iespējas. (15) Mācās zīmēt izstrādājuma skici. Plāno darbu secību.
Materiāli, darbarīki	Stieples. Palīgmateriāli un darbarīki.	Iepazīstas ar dažādiem materiāliem un darbarīkiem.
Izstrādājuma gatavošana un novērtēšana	Telpisks izstrādājums no stieples.	Mācās gatavot telpisku izstrādājumu no stieples, papildināt to ar tekstilmateriāliem u. c.

3. KLASE

Mācību saturs	Apgūstamie jautājumi	Sasniedzamais rezultāts
Mājoklis (2 stundas)		
Privātās mājturības organizēšana	Telpu higiēnas prasības. Kaitīgo un bīstamo faktoru iespējamība mājoklī. Pirmā palīdzība.	Izprot, kāpēc nepieciešams uzņemt un vēdināt telpas. (5) Iesaistās telpu uzkopšanas darbos. (5) Saskata sadzīves traumu iespējamību Zina, kur meklējama pirmā palīdzība. (3)
Mājokļa uzturēšana, kopšana un pārveidošana	Saudzīga attieksme pret apkārtējo vidi. Mājokļa un apkārtnes uzturēšana. Sadzīves atkritumu šķirošanas un pārstrādes veidi.	Saskata, kādi darbi jāveic apkārtnes uzturēšanā, sakopšanā. (24) Raksturo mājokļa un apkārtnes uzkopšanas darbus. <i>Apzinās savu līdźdalību un ieguldījumu ikdienas mājas darbu veikšanā.</i> (24) Mācās šķirot sadzīves atkritumus. (8)
Materiāli, darbarīki, ierīces	Telpu uzkopšanas darbarīki.	Pazīst un prot racionāli lietot telpu kopšanai nepieciešamos darbarīkus. (6, 7)
Uzturs (6 stundas)		
Uztura režīma galvenie principi	Ēšanas režīma nozīme.	Saprot ēšanas režīma nozīmi cilvēka veselības uzturēšanā. (10) Mācās atšķirt veselīgus un neveselīgus pārtikas produktus. (10)
Uzturlīdzekļi	Maize, tās daudzveidība, izmantošana uzturā. Saudzīga attieksme pret maizi. Maizes kvalitāte. Zāļu tējas.	Iepazīstas ar maizes daudzveidību. Iepazīstas ar dažām zāļu tējām.
Darbarīki, ierīces, trauki	Trauki, nazis, piederumi sviestmaižu gatavošanai. Galda piederumi.	Zina, kādi trauki izmantojami sviestmaižu gatavošanai un pasniegšanai, prot lietot nazi un citus darbarīkus, ievērojot darba drošības noteikumus. (6, 22)
Ēdienu gatavošana	Sviestmaizes gatavošana secība, sanitāri higiēniskie un drošības noteikumi.	Gatavo sviestmaizes un zāļu tējas, ekonomiski izmantojot produktus, ievērojot sanitāri higiēniskos un drošības noteikumus. (7, 10, 11, 22)
Ēdienu pasniegšana. Galda kultūra	Sviestmaižu un tējas pasniegšana. Uzvedība pie galda.	Pasniedz sviestmaizes, izvietojot uz galda nepieciešamos traukus un galda piederumus. (12)
Apģērbs (1 stunda)		

Mācību saturs	Apgūstamie jautājumi	Sasniedzamais rezultāts
Apģērba izvēle un ilglaicīga lietošana	Svētku apģērbs. Dažāda veida pogu piešūšana.	Mācās izvēlēties svētku apģērba atbilstoši pasākumam. Mācās sakārtot svētku apģērba. Prot piešūt dažāda veida pogas. (9)
Darbs ar tekstilmateriāliem (8 stundas)		
Izstrādājuma idejas radīšana un noformēšana	Etnogrāfiskā raksta elementi. Izstrādājuma skice, piegrieztne. Izstrādājumu pagatavošanas secība.	Izmanto iepazītos etnogrāfiskā raksta elementus kompozīcijas veidošanā. (16) Zīmē skici, izmanto gatavas piegrieztnes. (17) Izprot izstrādājuma darināšanas secību. (14)
Materiāli, darbarīki	Materiāli – diegi un audums izšūšanai. Materiāli un darbarīki plaukstu, pirkstu lellīšu gatavošanā. Dzija, to izvēle un saskaņošana, adīšanai izmantojamie darbarīki.	Iepazīstas ar materiāliem un diegiem izšūšanai un šūšanai, prot tos raksturot un salīdzināt. Mācās izvēlēties izstrādājuma darināšanai piemērotus materiālus. Izvēlas rupju dziju un adīšanai piemērotus darbarīkus.
Izstrādājuma gatavošana un novērtēšana	Darba drošības noteikumi darbā ar tekstilmateriāliem. Dūrienu veidi, to lietošana izstrādājuma pagatavošanā. Plaukstu lelles, pirkstu lelles – dzīvnieki, pasaku tēli. Adīšana. Uzmetums, valdziņš, noraukums. Izstrādājuma adīšana. Pagatavoto izstrādājumu novērtēšana.	Ievēro darba drošības noteikumus, uztur kārtībā darba vietu. (20) Mācās izšūt dažādus izstrādājuma gatavošanai nepieciešamus dūrienus. Mācās sašūt divas auduma detaļas. Gatavo plaukstu vai pirkstu lellīti. Apzinās sava darinājuma vienreizīgumu, izjūt to kā pašizpaušmes veidu un savu spēju apliecinājumu. (26) Iepazīstas ar adīšanas tehniku. Mācās iesākt adījumu un ada. Ada nelielu izstrādājumu – rokassprādzi, šalli lellei, ausu sildītāju u. c. (22) Vērtē pagatavoto izstrādājumu. Mācās saskatīt pozitīvo savā un citu darbā. (23)
Darbs ar papīru (6 stundas)		
Izstrādājuma idejas radīšana un noformēšana	Papīra izmantošanas iespējas dažādu izstrādājumu izgatavošanā. Izstrādājuma kompozīcija. Izstrādājumu izgatavošanas darbu secība.	Saskata papīra izmantošanas iespējas dažādu izstrādājumu izgatavošanā. (16) Mācās veidot izstrādājuma kompozīciju. Mācās plānot izstrādājuma pagatavošanas secību.
Materiāli, darbarīki	Kartons, tā veidi, īpašības.	Prot atšķirt dažādu veidu kartonu.

Mācību saturs	Apgūstamie jautājumi	Sasniedzamais rezultāts
	Darbarīki un piederumi darbā ar kartonu.	Ir iepazinies ar dažādiem kartonu veidiem un to īpašībām. <i>Apzinās papīra izcelsmi un nepieciešamību to taupīt.</i> (19) Iepazīstas ar dažādiem darbarīkiem un piederumiem darbā ar kartonu. Mācās izvēlēties darbarīkus un piederumus, tos pareizi lietot.
Izstrādājuma gatavošana un novērtēšana	Vienkāršas formas dāvanu iesaiņošana. Papīra sloksnīšu pinumi. Papīra locīšana pēc nosacītiem apzīmējumiem. Mozaīka. Gofrētā papīra izmantošana dažādu izstrādājumu gatavošanā. Pagatavoto izstrādājumu vērtēšana.	Iesaiņo kastītes formas dāvanas, ekonomiski izmantojot materiālus. (19) Mācās veidot pinumus no papīra sloksnītēm. Mācās locīt papīru pēc nosacītiem apzīmējumiem. <i>Prot veidot mozaīku no grieztām ģeometriskām figūrām.</i> (22) <i>Prot izstrādājumu gatavošanā izmantot gofrētu papīru.</i> (22) <i>Vērtē pagatavotos izstrādājumus.</i> (23)
Darbs ar dabas materiāliem (6 stundas)		
Izstrādājuma idejas radīšana un noformēšana	Dabas materiālu izmantošana rotāšanā senatnē. Izstrādājuma kompozīcija, skice. Izstrādājuma pagatavošanas secība.	Iepazīstas ar rotājumiem etnogrāfijā. <i>Veido rotājumu skices.</i> (16) Plāno darbu secību. <i>Saprot instrukciju nozīmi kā informācijas avotu pareizai rīcībai.</i> (18)
Materiāli, darbarīki	Salmi, to sagatavošana aplikācijām. Materiāli un darbarīki dažādu rotājumu pagatavošanai.	Mācās sagatavot salmus aplicēšanai. Iepazīstas ar dažādiem materiāliem un darbarīkiem rotājumu pagatavošanai.
Izstrādājuma gatavošana un novērtēšana	Rotaslietas un rotājumi no dažādiem dabas materiāliem. Aplikācijas no salmiem un lapām.	Gatavo rotaslietas vai rotājumus no dažādiem materiāliem (22), ekonomiski izmantojot materiālus. (19) Mācās veidot kompozīciju. <i>Veido aplikāciju no salmiem un lapām (22), mācās iestrādāt to kādā izstrādājumā (apsveikumā).</i> <i>Prot tehniski pareizi strādāt ar vienkāršiem rokas instrumentiem un palīgierīcēm.</i> (21) <i>Spēj novērtēt savu darbību un sasniegto rezultātu, mācās saskatīt pozitīvo sasniegumu savā un citu darbā.</i> (23)
Darbs ar koku un stiepli (4 stundas)		
Izstrādājuma idejas radīšana un noformēšana	Koka izmantošana dažādu izstrādājumu izgatavošanā.	Iepazīstas ar koka izstrādājumiem.

Mācību saturs	Apgūstamie jautājumi	Sasniedzamais rezultāts
Materiāli, darbarīki	Koksne, tās īpašības. Darbarīki koksnes apstrādei.	Salīdzina dažādu koku struktūras. Iepazīstas ar darbarīkiem.
Izstrādājuma gatavošana un novērtēšana	Darba drošība un darba vieta. Koka detaļas apstrāde. Izstrādājuma gatavošana, izmantojot apstrādātu koka detaļu.	Iekārto darba vietu un strādā, ievērojot darba drošības noteikumus. (2, 3) Mācās apstrādāt koksni. Gatavo izstrādājumu no apstrādātās koka detaļas (kaklarotu u. c.). <i>Spēj novērtēt savu darbību un sasniegto rezultātu, mācās saskatīt pozitīvo sasniegumu savā un citu darbā. (23)</i>
Kombinētie darbi (4 stundas)		
Izstrādājuma idejas radīšana un noformēšana	Dažādu materiālu izmantošanas iespējas. Izstrādājuma skices. Darba secības plānošana.	Mācās saskatīt dažādu materiālu izmantošanas iespējas izstrādājumu darināšanā. Mācās zīmēt skices. Mācās plānot darba secību. Mācās strādāt ar darba kartēm. Saprot instrukciju nozīmi kā informācijas avotu pareizai rīcībai. (18)
Materiāli, darbarīki	Dažādi materiāli, to īpašības. Darbarīki.	Mācās raksturot dažādus materiālus un izvēlēties izstrādājumam piemērotāko.
Izstrādājuma gatavošana un novērtēšana	Darba drošība un darba vietas iekārtošana. Materiālu apstrādes un savienošanas paņēmieni. Izstrādājumu gatavošana.	Mācās izgatavot rotājumus, modeļus, rotaļlietas vai citus izstrādājumus no dažādiem materiāliem. <i>Spēj novērtēt savu darbību un sasniegto rezultātu, mācās saskatīt pozitīvo sasniegumu savā un citu darbā. (23)</i>

4. KLASE

Mācību saturs	Apgūstamie jautājumi	Sasniedzamais rezultāts
Mājoklis (4 stundas)		
Privātās mājturības organizēšana	Mājas darbu sadalījums.	Veic mājās uzticētos pienākumus. <i>Apzinās savu līdzdalību un ieguldījumu ikdienas mājas darbu veikšanā. (24)</i>
Mājokļa novērtēšana un plānošana	Ūdens, elektrība, siltums – mājokļa vides nodrošināšanai izmantojamie resursi. Griezto ziedu un augu kompozīcijas. Mājokļa rotāšana.	Mācās taupīt ūdeni, elektrību un siltumu. Mācās veidot griezto ziedu un augu kompozīcijas. Mācās atbilstoši svētkiem izvēlēties rotājumus.
Materiāli, darbarīki, ierīces	Materiāli un darbarīki kompozīciju veidošanai. Telpu rotājumi.	Iepazīstas ar vienkāršākajiem traukiem, materiāliem griezto ziedu un augu kompozīciju veidošanai. Iepazīstas ar iespējām iegādāties telpu rotājumus.
Mājokļa uzturēšana, kopšana un pārveidošana	Mājokļa apkārtnes uzturēšana.	Saskata mājokļa apkārtnes sakopšanai veicamos darbus.
Uzturs (4 stundas)		
Uztura režīma galvenie principi	Ekonomiska pārtikas produktu lietošana.	Mācās izvēlēties un ekonomiski lietot pārtikas produktus.
Uzturlīdzekļi	Aukstie dzērieni – sulas, kvass u. c.	Iepazīstas ar dažādiem auksto dzērienu veidiem. Mācās izvēlēties veselīgākus aukstos dzērienus.
Darbarīki, ierīces, trauki	Trauki, piederumi un ierīces sviestmaižu gatavošanai, produktu pasniegšanai uz irbulīšiem.	Iepazīstas ar ierīcēm, traukiem sviestmaižu gatavošanai un produktu pasniegšanai uz irbulīšiem, mācās izvēlēties piemērotākos.
Ēdienu gatavošana	Sviestmaizes svētku galdam. Produktu pasniegšana uz irbulīšiem (dārzeni, siers u. c.).	Prot gatavot sviestmaizes svētku galdam, kārtot produktus uz irbulīšiem. (11)
Ēdienu pasniegšana. Galda kultūra	Svētku sviestmaižu pasniegšana. Uzvedība pie galda.	Mācās pasniegt svētku sviestmaizes un produktus uz irbulīšiem, klāt galdu, locīt salvetes. Mācās uzvesties pie svētku galda.
Apģērbs (1 stundas)		

Mācību saturs	Apgūstamie jautājumi	Sasniedzamais rezultāts
Apģērba izvēle un ilglaicīga lietošana	Tērpa izvēle un saskaņošana dažādām situācijām. Pakaramā piešūšana.	Mācās izvēlēties dažādām situācijām atbilstošu tērpu un saskaņot to pēc krāsām, materiāla u. c. Mācās piešūt pakaramo.
Darbs ar tekstilmateriāliem (8 stundas)		
Izstrādājuma idejas radīšana un noformēšana	Dažādu tautu etnogrāfisko rakstu elementi. Krāsu saskaņošana. Šabloni, piegrieztnes. Izstrādājuma darināšanas secība. Pagatavoto izstrādājumu izmantošana.	Iepazīst Latvijā dzīvojošu tautu etnogrāfisko rakstu elementus, salīdzina tos un izmanto izstrādājumos. Mācās strādāt ar šabloniem, piegrieztņēm. Mācās plānot izstrādājuma darināšanas secību. Prot saskatīt pielietojumu pagatavojamajam izstrādājumam. (15, 23)
Materiāli, darbarīki	Aukliņas mezglošanai. Materiāli un darbarīki mīkstās rotaļlietas izgatavošanai. Dažādi tekstilmateriāli un darbarīki, to izvēle un saskaņošana.	Prot izvēlēties materiālu mezglošanai. Mācās izvēlēties mīkstās rotaļlietas izgatavošanai piemērotus materiālus un darbarīkus. Mācās izvēlēties un saskaņot dažādus tekstilmateriālus, izvēlēties darbarīkus.
Izstrādājuma gatavošana un novērtēšana	Vienkāršākie mezglī, to izmantošana priekšmetu gatavošanā. Mīkstās rotaļlietas gatavošana. Pagatavoto izstrādājumu novērtēšana.	Mācās mezglot vienkāršu aukliņu. Gatavo mīksto rotaļlietu, izmantojot dažādus tekstilmateriālus. Mācās vērtēt izstrādājuma darināšanas procesu, <i>vērtē un saskata pozitīvo savā un citu darbā. (23)</i>
Darbs ar papīru (6 stundas)		
Izstrādājuma idejas radīšana un noformēšana	Papīra pielietošanas iespējas dažādu izstrādājumu darināšanā. Darba skice. Papīra locījumu tehniskie zīmējumi. Pagatavoto izstrādājumu izmantošana.	Saskata papīra izmantošanas iespējas izstrādājumu izgatavošanā. Prot veidot darba skici mozaīkai. Prot izvēlēties atbilstošo tehnisko zīmējumu un to lasīt. Saskata pagatavoto izstrādājumu izmantošanas iespējas. (23)
Materiāli, darbarīki	Papīra un kartona veidi, to izmantošanas iespējas. Darbarīki un piederumi darbam ar dažādu veidu papīru.	Saskata papīra un kartona izmantošanas daudzveidīgās iespējas. Prot izvēlēties izstrādājuma gatavošanai nepieciešamo papīru.
Izstrādājuma gatavošana un novērtēšana	Darba drošība un darba vietas organizēšana. Dažādu dāvanu saiņošana. Burzīta papīra aplikācija. Dažādi locījumi pēc nosacītiem apzīmējumiem.	Prot iekārtot un uzturēt darba vietu un strādāt, ievērojot darba drošības noteikumus. Mācās saiņot dažādas formas dāvanas. Prot veidot aplikāciju no burzīta papīra.

Mācību saturs	Apgūstamie jautājumi	Sasniedzamais rezultāts
	Dažādu papīra veidu un tehnisko paņēmienu izmantošana izstrādājumos. Pagatavoto izstrādājumu novērtēšana.	Prot veidot papīra locījumus pēc nosacītiem apzīmējumiem. Mācās izmantot dažādu veidu papīru izstrādājumu gatavošanā. Vērtē pagatavotos izstrādājumus. (23)
Darbs ar dabas materiāliem (4 stundas)		
Izstrādājuma idejas radīšana un noformēšana	Moderni rotājumi no dabas materiāliem. Etnogrāfiskā raksta elementi. Darba kompozīcija, skices. Darbu secības plānošana.	Iepazīstas ar dažādiem moderniem rotājumiem no dabas materiāliem. Izmanto ar etnogrāfiskā raksta elementus skices, kompozīcijas veidošanā. Mācās veidot darba skici, kompozīciju. Mācās plānot darbu secību.
Materiāli, darbarīki	Dažādi dabas materiāli, palīgmateriāli un darbarīki, gatavojot izstrādājumus no dabas materiāliem.	Saskata dažādu dabas materiālu apvienošanas iespējas vienā izstrādājumā. Iepazīstas ar dažādiem palīgmateriāliem, darbarīkiem izstrādājumu no dabas materiāliem veidošanai. (20)
Izstrādājuma gatavošana un novērtēšana	Telpu rotājumi no dažādiem dabas materiāliem.	Veido rotājumus no dažādiem dabas materiāliem (adventes vainagu, telpu rotājumus u. c.). Vērtē savu darbību un sasniegto rezultātu, <i>saskata pozitīvo sasniegumu savā un citu darbā. (23)</i>
Darbs ar koku un stiepli (4 stundas)		
Izstrādājuma idejas radīšana un noformēšana	Izstrādājumi no stieplu pinumiem. Izstrādājuma skice. Izstrādājuma pagatavošanas secība.	Iepazīstas ar stieplu pinumu izmantošanas iespējām izstrādājumu gatavošanā. Mācās plānot izstrādājuma pagatavošanas secību.
Materiāli, darbarīki	Stieples un darbarīki pinumiem.	Mācās izvēlēties pinumiem piemērotāko materiālu.
Izstrādājuma gatavošana un novērtēšana	Darba drošība. Pīšanas veidi. Pīta izstrādājuma gatavošana.	Mācās veidot stieplu pinumu. Gatavo izstrādājumu. <i>Vērtē savu darbību un sasniegto rezultātu, saskata pozitīvo sasniegumu savā un citu darbā. (23)</i>
Kombinētie darbi (4 stundas)		
Izstrādājuma idejas radīšana un noformēšana	Dažādu materiālu izmantošanas iespējas. Izstrādājuma skices. Darba secības plānošana.	Mācās saskatīt dažādu materiālu izmantošanas iespējas izstrādājumu darināšanā. Mācās zīmēt skices.

Mācību saturs	Apgūstamie jautājumi	Sasniedzamais rezultāts
		Mācās plānot darba secību. Mācās strādāt ar darba kartēm.
Materiāli, darbarīki	Dažādi materiāli, to īpašības. Darbarīki.	Mācās raksturot dažādus materiālus un izvēlēties izstrādājumam piemērotāko.
Izstrādājuma gatavošana un novērtēšana	Darba drošība un darba vietas iekārtošana. Materiālu apstrādes un savienošanas paņēmieni. Izstrādājumu gatavošana.	Mācās izgatavot rotājumus, modeļus, rotaļlietas vai citus izstrādājumus no dažādiem materiāliem. Mācās strādāt ar konstruktoriem, veidot dažādus modeļus ar kustīgām detaļām. <i>Vērtē savu darbību un sasniegto rezultātu, saskata pozitīvo sasniegumu savā un citu darbā. (23)</i>

Mācību sasniegumu vērtēšanas formas un metodiskie paņēmieni

Skolēna mācību sasniegumi jāvērtē daudzpusīgi un objektīvi, lai realizētu:

- prasību atklātības un skaidrības principu, kontrolējot mācību priekšmeta standartā noteikto obligātā mācību satura apguves pamatprasību apguvi;
- pozitīvo sasniegumu summēšanas principu, reģistrējot pozitīvos sasniegumus visos mācību sasniegumu vērtēšanas līmeņos – zināšanu iegaumēšanas un sapratnes, to lietošanas un patstāvīgas produktīvas darbības līmenī;
- vērtējuma atbilstības principu, dodot skolēnam iespēju apliecināt savas zināšanas un prasmes visiem mācību sasniegumu vērtēšanas līmeņiem atbilstošos uzdevumos, jautājumos, piemēros un situācijās;
- vērtējuma noteikšanai izmantoto veidu dažādības principu, izmantojot pārbaudes rakstos, mutvārdos un kombinēti, individuālo un grupas sasniegumu vērtēšanu un dažādus pārbaudes darbus (piemēram, diagnosticējošie darbi, kontroldarbi, praktiskie darbi, projektu darbi, ieskaites, eksāmeni);
- vērtēšanas regularitātes principu, lai skolēnu un viņa vecākus informētu par iegūtajām zināšanām, apgūtajām prasmēm un mācību sasniegumu attīstības dinamiku;
- vērtējuma obligātuma principu, izvirzot prasību, lai skolēns iesaistītos mācību procesā un iegūtu savām spējām atbilstošu vērtējumu.

Vērtētājs var būt: pats skolēns, klasesbiedri, skolotājs (iekšējā vērtēšana); skolas administrācija, vecāki, eksperti, valsts un pašvaldības institūcijas (ārējā vērtēšana).

Vērtēšana ir mācību procesa sastāvdaļa, tāpēc veicama visā mācību laikā, izvēloties piemērotāko vērtēšanas vietu mācību procesā, vērtēšanas mērķi, vērtēšanas metodisko paņēmieni, vērtējuma atspoguļošanas veidu (skat. tabulu).

Vērtēšanas formas		Vērtēšanas metodiskie paņēmieni	Piemēri	Vērtējuma atspoguļošanas veids
Pēc vietas mācību procesā	Pēc mērķa			
Ievadvērtēšana Notiek pirms mācību sākuma. Dod informāciju par skolēnu sagatavotības līmeni, uzsākot tēmu,	Diagnosticējošā vērtēšana: sākotnējā rezultāta konstatēšana mācību procesa, tēmas apguves uzsākšanai;	Aptauja	Skolotājs ar jautājumu palīdzību noskaidro skolēnu zināšanu līmeni par uzturu, prasmi izvēlēties preces.	1.– 3. klasē aprakstoši 4. klasē “ieskaitīts”/ “neieskaitīts”
		Praktiskais darbs	Skolēns novērtē savu prasmi strādāt ar māsājniecības ierīcēm, instrumentiem.	
		Novērošana	Skolotājs novērtē skolēnu prasmi strādāt ar šķērēm, adatu u. c. darbarīkiem, locīt papīru.	

Vērtēšanas formas		Vērtēšanas metodiskie paņēmieni	Piemēri	Vērtējuma atspoguļošanas veids
Pēc vietas mācību procesā	Pēc mērķa			
kursu u. tml.	skolēnu motivēšana aktīvam mācību darbam; skolēna un skolotāja sadarbības formu saskaņošana, mācību mērķu un uzdevumu precizēšana.	Diskusija	Skolēni diskusijā par apģērba glabāšanu atklāj savas zināšanas, pieredzi.	
		Pārbaudes darbs	Uzsākot darbu, skolēni izpilda īsu pārbaudes darbu ar atbilžu izvēles uzdevumiem par darba drošību.	
Kārtējā vērtēšana Notiek mācību laikā. Ir operatīva un motivējoša atgriezeniskā saite par mācību procesu.	Formatīvā vērtēšana: skolēnu sasniegumu konstatēšana ar nolūku tos uzlabot; mācību procesa norises, mācību mērķa, izmantoto mācību metožu atbilstības kontrole un saskaņošana; skolēna objektīva pašvērtējuma un atbildības veicināšana.	Novērošana	Mācību stundas laikā skolotājs vērtē higiēnas un darba drošības noteikumu ievērošanu, tehnoloģisko operāciju veikšanas secību, izpildes kvalitāti.	1.– 3. klasē aprakstoši 4.klasē “ieskaitīts”/ “neieskaitīts”
		Skolēnu pašvērtējums	Skolēni vērtē darba procesu un rezultātu – pagatavoto izstrādājumu – pēc skolotāja izstrādātiem kritērijiem.	
		Skolēnu savstarpējais vērtējums	Vērtē citu skolēnu klāto galdu, pagatavoto izstrādājumu pēc skolotāja sagatavotas vērtēšanas tabulas ar kritērijiem.	
		Praktiskais darbs	Skolotājs vērtē tehnoloģiskā procesa izpildi, pagatavotā izstrādājuma kvalitāti.	
		Diskusija	Diskusijā par rotājumu izvēli skolotājs vērtē skolēnu prasmi pielietot iegūtās zināšanas.	
		Lomu spēle	Iejūtoties dažādās patērētāju lomās, skolēni parāda prasmi salīdzināt, izvēlēties, iegādāties dažādas preces.	
Nobeiguma vērtēšana Notiek mācību tēmas vai kursa beigās. Nosaka, kā īstenotas mācību priekšmeta standarta prasības.	Summatīvā vērtēšana: skolēnu zināšanu un prasmju apguves līmeņa konstatēšana, beidzot tēmu, mācību gadu, kursu.	Pārbaudes darbs (ieskaite, kontroldarbs)	Skolēni izpilda uzdevumus, ar kuru palīdzību noskaidro iegūtās zināšanas, prasmes pielietot tās praktiski, salīdzināt un izvērtēt.	1. – 3. klasē aprakstoši 4. klasē 10 ballu skalā
		Praktiskais darbs	Skolēni praktiskā darbībā parāda zināšanu pielietojumu. Ēdienu pagatavošana un pasniegšana. Dažādu izstrādājumu pagatavošana.	
		Darbu mape	Skolēns veido darbu mapi par apsveikumu gatavošanu	

Vērtēšanas formas		Vērtēšanas metodiskie paņēmieni	Piemēri	Vērtējuma atspoguļošanas veids
Pēc vietas mācību procesā	Pēc mērķa			
		Darbu skates	Vērtē skolēna pagatavoto izstrādājumu –šūto izstrādājumu, izstrādājumu no papīra, dabas materiāliem ēdienu, klāto galdu, prasmi to parādīt.	

Izvēloties pārbažu saturu, ieteicams kombinēt formālās pārbaudes metodes (pārbaudes darbi rakstos) un autentiskās metodes (vērstas uz ikdienas situācijām), kurās nozīmīga vieta atvēlēta skolēna praktiskajam sniegunam (priekšnesumam), tādējādi nodrošinot gan apgūtā mācību satura kontroli, gan sasniegto mācību mērķu un uzdevumu konstatāciju. Uz mācību satura kontroli biežāk orientēta ievadvērtēšana un kārtējā vērtēšana; nobeiguma vērtēšanā jāakcentē mācību mērķu un uzdevumu pārbaude.

Skolotājs savus veidotos darbus pārsvarā vērtē kritēriāli (vērtēšanas kritērijus nosaka skolotājs pats atkarībā no mācību priekšmeta satura un mācību procesa organizācijas).

Valsts pārbaudes darbu saturs veidots tā, lai skolēns var saņemt kritēriālu vērtējumu 3. klasē aprakstoši.

Mācību satura apguvei izmantojamie mācību līdzekļi un metodes

Mācību līdzekļi

Mācību un metodiskā literatūra

Mācību satura apguvei izmantojamā literatūra skatāma Izglītības satura un eksaminācijas centra izdotajā krājumā “Ieteicamā mācību literatūra vispārējās izglītības iestādēm” (Rīga, 2000) un ISEC izdevumos “Jaunākā ieteicamā mācību literatūra” (Rīga, 2001, 2002, 2003, 2004).

Uzziņu literatūra

Enciklopēdijas. Mājturības un tehnoloģiju rokasgrāmatas. Uzturlīdzekļu ķīmiskā sastāva tabulas. Populārzinātniski žurnāli. Žurnāli un citi preses izdevumi, kuros ietverta mācību priekšmetam aktuāla informācija.

Specifiskie mācību līdzekļi mācību kabinetos

5. – 9. klases skolēniem mācību process mājturībā (rokdarbos) tiek organizēts mācību kabinetos ar specifisku aprīkojumu – mācību virtuvē, tekstila darbnīcā, kokapstrādes un metālapstrādes darbnīcā.

Arī 1. – 4. klases skolēniem, ņemot vērā skolas iespējas, ieteicams mājturības (rokdarbu) stundas vadīt mācību kabinetos. Vismaz uzturam velītājām stundām vajadzētu notikt mācību virtuvē.

Mācību virtuve	Tekstila darbnīca
Iekārtas, ierīces Ledusskapis, mikseris, elektriskā tējkanna, svietaižu tosteris, smalcinātājs, sulu spiede, mikroviļņu krāsns. Ierīces vienai darba vietai (4–6 skolēniem) Elektriskā plīts, ventilators, tvaika nosūcējs, izlietne, šķīvju žāvētājs, atkritumu tvertne. Piederumi un trauki vienai darba vietai (4–6 skolēniem)	Darbmašīnas, ierīces Šujmašīna (viena 2–3 skolēniem). Spogulis. Manekens. Putekļu sūcējs. Ierīces vienai darba vietai (4–6 skolēniem) Gludināmais dēlis. Gludeklis.

Mācību virtuve	Tekstila darbnīca
<p><i>Piederumi ēdienu gatavošanai</i></p> <p>Katli, pannas, bļodas, kausi, naži, karotes, rīves. Sieti, dēļi, mērtrauks, paplāte. Kūku, kūksa, cepumu veidules, mīklas rullis, ritenītis. Gaļas maļamā mašīna, gaļas āmuriņš, putnu dalāmās šķēres. Piltuve, virtuves šķēres, caurduris, kartupeļu stampa, konservu attaisāmais.</p> <p><i>Piederumi galda klāšanai</i></p> <p>Galdauti, salvetes, ziedu trauki, svečturi u. c.</p> <p><i>Piederumi ēdiena uzlikšanai galdā</i></p> <p>Piena, sulas, saldo mērču krūzes. Tējas, kafijas kannas. Piena, krējuma kanniņas. Cukura, ievārījuma, siera, garšvielu, mērces, sautējuma, salātu trauki. Zupas terīne. Šķīvis otrā ēdiena uzlikšanai. Cepeša, zivju šķīvjī.</p> <p><i>Piederumi ēdiena paņemšanai</i></p> <p>Kauss (mērces), saldā ēdiena karotes. Gaļas dakšiņa, lāpstiņa. Kūku nazis, dakšiņa, lāpstiņa. Rīki salātu paņemšanai.</p> <p><i>Piederumi individuālai lietošanai</i></p> <p>Zupas, lēzenais pusdienu, saldā ēdiena, maizes šķīvis. Buljona tase. Kafijas, tējas tase ar apakštasi, glāze. Salātu trauks, olu trauciņš, trauks uz kājiņas. Naži, dakšiņas, karotes, tējkarotes.</p> <p>Darba aizsardzības līdzekļi, piederumi drošībai un uzkopšanas darbiem</p> <p>Darba apģērbs, virtuves cimdi, sukas, dvieļi, mazgāšanas līdzekļi, paplātes u. c. Pirmās palīdzības aptieciņa.</p>	<p>Ūdens smidzinātājs.</p> <p>Darbarīki un piederumi</p> <p>pīšanai, aušanai, adīšanai, tamborēšanai, auduma piegriešanai un izstrādājuma šūšanai, izšūšanai, batikošanai, auduma vai tekstilizstrādājuma apdrukai, apgleznošanai un citām tehnoloģijām pēc skolotāja izvēles.</p> <p>Materiāli</p> <p>daudzveidīgu tehniku apguvei – papīrs (dažādu struktūru, reljefu papīrs, kartons u. c.), tekstilmateriāli un dabas materiāli. Palīgmateriāli – rāmji darbu eksponēšanai, līmlentes, knaibles u. c.</p> <p>Darba aizsardzības līdzekļi, piederumi drošībai un uzkopšanas darbiem</p> <p>Sukas, dvieļi, mazgāšanas līdzekļi, paplātes, tekstilmateriālu atgriezumtu tvertne. Pirmās palīdzības aptieciņa.</p>

Kokapstrādes un metālapstrādes darbnīca	
<p>Darbagaldi un darbmašīnas</p> <p>Metālapstrādes virpa. Kokapstrādes virpa. Galda urbja mašīna. Elektriskā tecīļa. Slīpmašīna. Rotējošais zāģis (elektriskais). Skaidu nosūcējs. Ēvelsols un atslēdznieku galds vai kombinētais darbagalds (katram skolēnam).</p> <p>Rokas elektriskie darbarīki/instrumenti</p> <p>Urbis, skrūvgriezis, orbitālā vai lentas slīpmašīna, metāla/betona leņķa slīpmašīna, figūrzāģis, elektriskā iededzināšanas ierīce, gludeklis.</p> <p>Griezējinstrumenti</p> <p>Zāģi – kokam, metālam; urbji, ēveles, kalti – plakanie pusapaļie, vīturbis, vītngrieži, cirvji (mazie), naži, vīles, šķēres skārdam, cirtnis.</p> <p>Mērinstrumenti un aizzīmēšanas instrumenti</p> <p>Bīdmērs, mērlente, saliekamais metramērs, galdnieka stūrenis, metāla lineāls, cirkulis, centra noteicējs, punktsitis, īlens, svītrvilcis.</p>	<p>Montāžas instrumenti</p> <p>Skrūvgrieži, uzgriežņu atslēgas, āmuri, skavojamā pistole, līmpistole.</p> <p>Palīginstrumenti</p> <p>Knaibles, spīles, līmspīles, urbjspals, metāla suka, naglu velkamās, knaibles, otas (plakanās/apaļās), zāģlāde, izzāģēšanas galdiņš, galodas.</p> <p>Palīgmateriāli</p> <p>Līmes, beices, lakas, šķīdinātāji, krāsas, dekoratīvās apdares materiāli, abrazīvie materiāli (slīppapīrs, pastas), naglas, kokskrūves.</p> <p>Darba aizsardzības līdzekļi, piederumi drošībai un uzkopšanas darbiem</p> <p>Darba apģērbs, cimdi, aizsargbrilles, respirators. Sukas, dvieļi, mazgāšanas līdzekļi, paplātes, atkritumu tvertne. Pirmās palīdzības aptieciņa.</p>

Mācību metodes

Mājturībā (rokdarbos) tāpat kā citos mācību priekšmetos iespējams izmantot dažādas mācību metodes. Skolotāja ziņā ir no plašā metožu klāsta izvēlēties tās metodes, kas veicinātu mājturības (rokdarbu) mērķa un uzdevumu īstenošanu un vienlaicīgi atbilstu skolēnu vecumposma īpatnībām un skolotāja personībai.

Tālāk aprakstītās metodes sakārtotas alfabēta secībā.

Metode	Skaidrojums	Piemēri
Apskats	Skolotājs rosina izzināt situāciju par kādu jautājumu. Skolēni vāc informāciju, veicot aptauju, anketēšanu, uzzinot datus; rezultātus apkopo rakstiskā apskatā.	Apkopo informāciju par dažādu amatu meistariem savā pagastā, pilsētā (saimnieces, audējas, kalēji, pinēji, podnieki, namdari, jumiķi u. c.).

Metode	Skaidrojums	Piemēri
Āra nodarbības	Skolotājs sagatavo jautājumus vai uzdevumus, uz kuriem skolēni atbildi var rast dabā. Skolēni novēro, veic mērījumus, pieraksta, klasē vai mājās sagatavo pārskatu par paveikto.	Uzdevums kompozīcijā: skolēni aplūko dabas objektus un, izmantojot zīmuli vai grafīta pulveri, atveido dažādas faktūras. Izmantojot vienu no faktūrām, veido krustoto valdziņu rakstu.
Darbs ar tekstu 4 - 9. klase	Skolotājs piedāvā tekstus lasīšanai (atbilstoši skolēnu lasīšanas tehnikas apguves līmenim) vai ierakstītus tekstus audio un video kasetēs mācību uzdevumu veikšanai mācību stundā/mājās vai pašizglītībai. Skolēns iepazīstas ar tekstu un iegūst informāciju: veido jautājumus vai analizē, atbild uz jautājumiem – atbilstoši mācību uzdevumam.	Skolotājs piedāvā skolēniem tekstus no preses materiāliem par veselīgu uzturu. Skolēni iepazīstas ar tiem, izvērtē iegūto informāciju, tās ticamību, veido jautājumus. Skolēni izpēta sadzīves elektroierīces tehnisko dokumentāciju un iegūst informāciju, kā ar to droši un ekonomiski rīkoties.
Debates	Skolotājs (vai skolēni) piedāvā apspriešanai kādu apgalvojumu. Diviem skolēniem vai skolēnu grupām ir uzdevums argumentēti aizstāvēt divus pretējus viedokļus. Debates var organizēt kā sacensības, kas notiek pēc zināmiem noteikumiem.	Skolotājs var piedāvāt skolēniem debatēt, aizstāvot pretējus viedokļus: 1. Pica un kola ir labs otro brokastu ēdiens. 2. Pica un kola ir kaitīgas veselībai. 1. No dabīgiem materiāliem darināti priekšmeti ir veselīgāki. 2. Nav nekādas nozīmes, no kādiem materiāliem darināti priekšmeti.
Demonstrēšana	Skolotājs vai skolēns rāda un stāsta pārējiem skolēniem, kā kaut ko dara.	Skolotājs rāda un stāsta, kā rotā, pasniedz ēdienu, kā pareizi gludināms apģērbs. Ar demonstrējumu palīdzību veido priekšstatu par tehnoloģiskā procesa norisi. Skolēni veido savu izstrādājumu ekspozīciju, komentē. Skolēni organizē modes skati, demonstrē izgatavotos apģērbus, aksesuārus, komentē. Var sagatavot “nepieradinātās modes” skati.
Diskusija	Skolotājs (vai skolēni) piedāvā apspriešanai kādu tematu. Skolēni (grupa vai visa klase) iesaistās sarunā, argumentēti aizstāvot savu viedokli.	Skolēni konstatē situāciju ar atkritumu šķirošanu un izvākšanu skolas apkārtnē. Diskusija: "Kā man kā apzinīgam indivīdam rīkoties šajā situācijā?"

Metode	Skaidrojums	Piemēri
Ekspozīcijas iekārtošana	Skolēni noformē savus izstrādājumus eksponēšanai, sagatavo anotācijas, izvieto eksponātus uz stendiem, galdiem, podestiem u. c.	Skolēni skolotāja vadībā izveido visai ekspozīcijai vienotu kompozīciju. Skolēni iztīra, izgludina izstrādājumus, sagatavo anotācijas, iekārto ekspozīciju. Izstādes vērtēšanā piedalās visi skolēni. Var organizēt skatītāju balvu.
Intervija 3. - 9. klase	Skolotājs uzdod skolēniem iztaujāt par noteiktu tematu vienu vai vairākus cilvēkus. Skolēni pēc sarunas apkopo rezultātus un veido secinājumus.	Intervē vienaudžus par jauniešu gērbšanās stilu, par personībām, kuru stilu viņi vēlētos atdarināt, par dabas materiāliem un kokmateriālu veidiem izstrādājumu darināšanā.
Izpēte (izzināšana) 3. - 9. klase	Skolotājs uzdod izpētīt kādu jautājumu vai problēmu. Skolēni izdomā jautājumus, uz kuriem jāmeklē atbildes, vāc informāciju, izvirza pieņēmumus, pārbauda tos, nosaka iespējamus risinājumus.	Skolotājs uzdod skolēniem izpētīt dažādu piena produktu piedāvājumu un cenas dažādos veikalos. Skolotājs uzdod izpētīt un salīdzināt dažādos informācijas avotos izmantotos adījumu raksta tehniskos zīmējumus un apzīmējumus. Skolotājs uzdod izpētīt un salīdzināt ierīču, instrumentu, materiālu tehniskos rādītājus.
Jautājumi	Skolotājs (vai skolēni) mutvārdos vai rakstiski uzdod jautājumus par noteiktu tematu.	Skolēni mācās uzdot mērķtiecīgus jautājumus, lai noskaidrotu kādas lietas (pirkuma) vēlamās un nevēlamās īpašības.
Kooperatīvās mācīšanās metodes	Skolotājs piedāvā skolēnu grupām uzdevumu vai projekta darbu, kura veikšanai nepieciešama skolēnu produktīva sadarbība, jo rezultāti ir atkarīgi no katra grupas dalībnieka paveiktā. Grupas dalībnieki ir ar dažādām zināšanām un spējām, mācās cits no cita, apmainās ar idejām un atbilstošu informāciju. Notiek aktīva mijiedarbība arī starp grupām. Skolotājs organizē norisi un konsultē skolēnus.	Skolēni tiek sadalīti grupās, un katrai grupai tiek norādīta virsma. Skolēni noskaidro, kurus tīrīšanas piederumus un līdzekļus var izmantot, salīdzina tos. Skolēnu grupas veic uzdevumus, lai kopīgi darinātu interjeram atbilstošu izstrādājumu. Skolēnu grupām kopīgi jāpagatavo pusdienas no 3 ēdieniem.
Laboratorijas darbs 3. - 9. klase	Skolotājs uzdod veikt eksperimentālas dabas uzdevumu atbilstoši aprīkotā telpā vai izmantojot noteiktu aprīkojumu. Skolotājs iepazīstina skolēnus ar darba mērķiem, uzdevumiem, piederumiem, darba gaitu un nepieciešamo drošību. Skolēni (klase vai grupa) skolotāja vadībā veic uzdoto, raksta protokolu, kurā atzīmē darba gaitu, novērojumus un secinājumus.	Skolēni salīdzina dažādu audumu gludināšanu, izvēloties dažādas gludināšanas temperatūras. Skolēni izpēta dažādu materiālu fizikālās īpašības, pieraksta rezultātus, iesaka, kādu izstrādājumu izgatavošanai tie būtu izmantojami.

Metode	Skaidrojums	Piemēri
Mācību ekskursija	Mācību ekskursija ir vizīte uz reālu iestādi vai darbības vietu, lai tās laikā iegūtu informāciju un padziļinātu mācību satura izpratni. Skolēnus sadala grupās. Katra grupa saņem uzdevumu, kas jāveic ekskursijas laikā. Pēc ekskursijas grupas sagatavo pārskatu par paveikto.	Mācību ekskursija uz elektropreču, celtniecības materiālu, tekstilmateriālu vai citu veikalu, ražošanas uzņēmumu. Vizīte pie amata meistara. Pēc ekskursijas sagatavo pārskatu par paveikto apraksta vai vizuālas informācijas veidā (skices u. tml.).
Mācību eksperiments	Skolēni noskaidro atbildi uz jautājumu par kādu parādību praktiski pētnieciskā ceļā. Skolēni izvirza hipotēzi, izvēlas mainīgos faktorus un, vairākkārtīgi atkārtojot mēģinājumus, noskaidro atbildi. Rezultātus apkopo rakstiska pārskata veidā.	Skolēni var veikt mācību eksperimentu – kādi traipu tīrīšanas līdzekļi ir izmantojami dažādu traipu tīrīšanai. Skolēni, jaucot pamatkrāsas, eksperimentālā ceļā apgūst krāsu mācības pamatus. Rezultātus salīdzina ar krāsu apli. Nosaka, kā adāmadatu izmērs ietekmē materiāla apstrādi.
Pētījums (skolēnu zinātniski pētnieciskais darbs)	Skolotājs vai pats skolēns formulē problēmu vai jautājumu, kas jāizpēta, lietojot zinātniskās izziņas metodes. Skolēns patstāvīgi vāc informāciju, veic eksperimentu, pieraksta rezultātus, apkopo informāciju, izklāsta pētījuma rezultātus (parasti rakstveidā).	Skolēni veic pētījumu par pašu izvēlētu vai skolotāja ieteiktu jautājumu, piemēram, izpēta etnogrāfisko elementu netradicionālas izmantošanas iespējas mūsdienu interjera priekšmetos un tērpā.
Praktiskais darbs	Skolēni atbilstoši mācību uzdevumam veic mācību darbu, lietojot apgūtās zināšanas, prasmes, īstenojot savas radošās ieceres, strādājot individuāli vai grupā.	Skolēni, gatavojot ēdienu, darinot izstrādājumus, apgūst pārtikas produktu un materiālu apstrādes operācijas un tehnoloģisko procesu kopumā.
Prāta vētra	Skolotājs vai skolēni izvirza jautājumu vai problēmu vai iepazīstina ar tematu. Skolēni izsaka iespējamās atbildes, idejas, būtiskus vārdus u. tml., uzmanīgi klausoties, papildinot, bet nekomentējot un nevērtējot citu idejas.	Skolotājs ierosina nosaukt priekšmetus, kurus varētu pagatavot, izmantojot konkrētus materiālus. Uzdevums: izsacīt ierosinājumus, ko darīt, ja sarīkojumā nejauši ir sabojāts svētku tērps. Uzdevums: nosaukt priekšmetus, kuru rotāšanā iespējams izmantot klājdurienu.
Problēmu risināšana 3. - 9. klase	Skolotājs vai skolēns formulē problēmu vai jautājumu, uz kuru jārod atbilde. Skolēni precizē problēmjautājumu, izdomā risinājuma plānu, īsteno to, izvērtē rezultātu, vai tas ir uzdotās problēmas atrisinājums un vai problēmu varētu risināt citādāk.	Skolotājs piedāvā skolēniem rast iespējas, kā samazināt mājokļa uzturēšanas izmaksas. Skolotājs piedāvā variantus, kā iespējams racionālāk iegādāties ikdienai nepieciešamās preces un kā rīkoties nepareizā materiālu apstrādes tehnoloģiskajā procesā.

Metode	Skaidrojums	Piemēri
Projektu metode	Skolotājs palīdz skolēniem formulēt projekta mērķi, izveidot darba grupas, sniedz atbalstu projekta izveidē. Skolēni grupā formulē idejas un jautājumus, iegūst informāciju, pēta un risina problēmas, apkopo darba rezultātus un iepazīstina ar tiem pārējos skolēnus.	Skolēni var izstrādāt projektu "Svinību organizēšana". Tēma: izpētīt kokgriezumu vēsturi Latviešu daiļamatniecībā un raksturot etnogrāfijas nozīmi kokgriezumos.
Reklāma 3. - 9. klase	Skolēni izpēta dažādus reklāmas materiālus, iepazīst reklamēšanas pamatprincipus, paņēmienus.	Skolēni veido reklāmu saviem izstrādājumiem.
Saruna (mācību dialogs)	Skolotājs vai skolēns uzdod jautājumus un vada sarunu atbilstoši saņemtajām atbildēm. Pārējie skolēni iesaistās sarunā atbilstoši noteikumiem.	Skolotājs vada sarunu par skolēniem aktuāliem jautājumiem, piemēram, jauniešu garderobes veidošanas principiem. Skolotājs veicina skolēnu izteikšanās prasmes attīstību. Skolēni var gūt atbildes uz sev aktuāliem jautājumiem neformālā gaisotnē.
Situāciju izspēle	Skolotājs rakstiski vai mutiski piedāvā skolēniem reālas situācijas aprakstu. Skolēni risina šo situāciju, uzņemoties dažādus situācijai atbilstošus pienākumus un izspēlējot tos. (Simulāciju raksturo lielāka nenoteiktība, elastīgums un sarežģītība, salīdzinot ar lomu spēli.)	Skolēniem tiek piedāvāta situācija: 1) nelaimes gadījums mājās, 2) nedarbojas nesen nopirktais mobilais telefons. Skolēni plāno rīcību, sadala pienākumus un izspēlē tos.
Situācijas analīze	Skolotājs vai skolēns rakstiski vai mutiski piedāvā skolēniem reālas situācijas aprakstu un uzdod atbildēt uz jautājumu vai jautājumiem par šo situāciju. Skolēni pārrunā (dažkārt arī novēro), analizē, pieraksta, secina, veido kopsavilkumus vai ieteikumus.	Skolotājs piedāvā ceļojuma aprakstu, skolēni izvērtē situāciju un veido garderobi, pamato savu izvēli. Skolēni analizē situāciju par ikdienas mājas darbu (ne)sadali un katra ģimenes locekļa viedokli. Iesaka risinājumus.
Spēles	Skolotājs ir sagatavojis atbilstošajai tēmai vai konkrētajai stundai tematiski atbilstošu galda spēli vai kustību spēli un iepazīstina ar tās noteikumiem skolēnus. Skolēni iesaistās spēlē. Spēli pēc skolotāja norādījumiem var sagatavot arī skolēni.	1. klasē pirms dzīvnieku, lellīšu, modeļu darināšanas var izspēlēt kustību spēli, attēlojot dzīvniekus.
Stāstījums (izklāsts, lekcija)	Skolotājs vai skolēns izklāsta kāda temata saturu, tas var būt kādu ideju, viedokļu, faktu, teoriju vai notikumu izklāsts. Skolēni klausās, veido pierakstus atbilstoši uzdotajam uzdevumam, uzdod jautājumus.	Skolēni veido pierakstus par skolotāja stāstīto. Skolēns var sagatavot stāstījumu par kādu tehnoloģiju, ko iemācījies mājās, ārpuskolas nodarbībās.

Metode	Skaidrojums	Piemēri
Uzdevumu risināšana	Skolotājs vai skolēns izstrādā vai izvēlas vārdiem vai simboliem veidotus situāciju (darbību?) aprakstus. Skolēni, veicot noteiktas darbības, meklē to risinājumu.	Skolēni pēc piedāvātās receptes gatavo ēdienu. Pēc apraksta un piegrieztnēm pagatavo tekstilizstrādājumu. Veic izvēles priekšmeta darināšanai nepieciešamos mērījumus, aprēķinus un saskaņo ar rasējumu.
Vingrināšanās	Skolotājs uzdod un skolēni vairākkārtīgi izpilda (atkārto) vienvēidīgas darbības.	Skolēni vingrinās, apgūstot materiālu apstrādes operācijas, piemēram, vingrinās šūt roku dūrienus, mašīnvīles.
Vizualizēšana	Skolotājs vai skolēni izmanto vai izveido patstāvīgi dažādus simboliskus uzskates līdzekļus – domu kartes, shēmas, diagrammas, tabulas, plānus, kartes, zīmējumus u. c. (Simboliskie uzskates līdzekļi ir īstenības objektu attēli ar vārdu, simbolu un krāsu palīdzību.)	Skolēni izmanto uzturlīdzekļu ķīmiskā sastāva tabulas, veido domu karti “Graudaugu produkti”. Skolēni stilizē izvēlēto ainavu, objektu, dzīvnieku u. tml. un atrisina izvēles priekšmeta kompozīciju ar faktūru un krāsām vai konstruē izstrādājuma grafisko attēlu.

MĀJTURĪBA (ROKDARBI) 1.–4. KLASEI

Mācību priekšmeta programmas paraugs

Atbildīgā par izdevumu – A. Kampuse

Mācību priekšmetu programmas paraugu
aizliegts izmantot komercdarbībai!

© Izglītības satura un eksaminācijas centrs

Rīga

2005

Ar labojumiem 2010.gada septembrī